

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Україна перебуває в скрутному економічному та політичному становищі. Однією з причин цього є неефективність чинної адміністративної системи державного управління, а також адміністративно-територіального устрою. На сучасному етапі розвитку України як демократичної правової держави важливу роль відіграє запровадження реформи з децентралізації влади, яка полягає в утвердженні демократичного управління, передачі владних повноважень територіальним органам, забезпеченні широкої участі громадян в управлінні справами держави й суспільства в цілому[2]. Проблема децентралізації на сьогодні є досить актуальною та широко обговорюється в наукових колах, експертами та громадськістю[4,с.154-155]. *Мета роботи* – здійснити аналіз сутнісних рис та завдань децентралізації влади на сучасному етапі розвитку української держави.

Розрізняють два типи децентралізації: адміністративний (бюрократичний) і демократичний. Адміністративна децентралізація означає розширення компетенції місцевих адміністративних органів, які діють у межах цієї компетенції самостійно і до певної міри незалежно від центральної влади. Демократична децентралізація передбачає створення розгалуженої системи місцевого самоврядування, коли місцеві справи вирішуються не представниками центрального уряду, а особами, обраними місцевим населенням.

В Україні процес децентралізації розпочато 2014 року з прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади(01.04.2014р.)

У Розпорядженні зазначається, що реалізація Концепції здійснюється двома етапами. На першому підготовчому етапі (2014 рік) передбачалось:

– у першочерговому порядку внести до Конституції України зміни щодо утворення виконавчих органів обласних і районних рад та розподілу повноважень між ними;

– розробити та прийняти акти законодавства щодо запровадження механізму прямого народовладдя, удосконалення правового регулювання процедур проведення загальних зборів громадян за місцем їх проживання та встановлення додаткових гарантій діяльності органів самоорганізації населення, створити сприятливі умови для широкого залучення населення до прийняття управлінських рішень органами місцевого самоврядування;

– створити законодавчу основу для реалізації права територіальних громад на добровільне об'єднання, передбачивши при цьому надання державної підтримки об'єднаним громадам протягом п'яти років після утворення для поліпшення інфраструктури надання послуг та транспортної доступності;

– створити законодавчу основу для реалізації права територіальних громад на співробітництво на засадах ресурсно-організаційної кооперації та отримання державної підтримки для реалізації проектів такого співробітництва;

– законодавчо врегулювати нову систему адміністративно-територіального устрою;

– визначити Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України головним центральним органом виконавчої влади з проведення реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади і розробити на рівні КМУ механізм координації проведення зазначеного реформування;

– провести широку інформаційно-роз'яснювальну роботу з питань реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади;

– завершити формування законодавчої бази з питань діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на новій територіальній основі з визначенням їх повноважень та ресурсного забезпечення.

На другому етапі реалізації Концепції (2015 та подальші роки) передбачається:

– уніфікувати і стандартизувати публічні послуги, що надаються населенню органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади з урахуванням принципів максимальної доступності послуг для споживачів та визначити на законодавчому рівні умови для їх належного фінансування;

– провести інституційну реорганізацію органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади на новій територіальній основі;

– провести місцеві вибори з урахуванням реформованої системи органів місцевого самоврядування;

– удосконалити систему планування території громад, вирішити питання забезпечення новостворених громад схемами планування території та генеральними планами[5].

Тому Уряд з 2014 року розпочав реформу в межах чинної Конституції.

За цей час вже сформований і діє основний пакет нового законодавства, впроваджуються першочергові законодавчі ініціативи. Мова йде про: Закони про внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів України. Завдяки цим змінам відбулася фінансова децентралізація: місцеві бюджети за останні роки зросли на 123,4 млрд грн: з 68,6 млрд в 2014 до 192 млрд грн в 2017 році. Частка місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України постійно зростає і на кінець 2017 року склала 51,2 % (у 2015 році - 45,6%); Закон »Про добровільне об'єднання територіальних громад« дав змогу почати формувати базовий рівень місцевого самоврядування. Станом на початок вересня 2018 року створено вже 838 об'єднаних територіальних громад (ОТГ). До складу цих ОТГ увійшли 3839 колишніх місцевих рад на території яких проживає більше 7,1 млн людей. Такі темпи міжмуніципальної консолідації міжнародні експерти називають дуже високими. Закон також запровадив інститут старост в ОТГ, які представляють інтереси сільських мешканців в раді громади. В селах ОТГ працює 780 старост, ще майже 1,8 тисяч осіб виконують обов'язки старост; Закон »Про співробітництво територіальних громад«. Створив механізм вирішення спільних проблем громад: утилізація та переробка сміття, розвиток спільної інфраструктури тощо. Реалізується вже 263 договори про співробітництво. Цим механізмом скористалися 1050 громад; Закон »Про засади державної регіональної політики«. Державна підтримка регіонального розвитку та розвитку інфраструктури громад за час реформи зростає у 39 разів: з 0,5 млрд в 2014 до 19,37 млрд грн у 2018 році. 21 область прийняла рішення про створення Агенції регіонального розвитку, в усіх областях працюють Центри розвитку місцевого самоврядування, які в тому числі допомагають місцевій владі втілювати регіональні стратегії; Закон »Про внесення змін до деяких законодавчих актів

Україні щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства». Нові містобудівні повноваження отримали 100 міст, в тому числі - 12 ОТГ.

Нова законодавча база значно посилити мотивацію до міжмуніципальної консолідації в країні, створила належні правові умови та механізми для формування спроможних територіальних громад сіл, селищ, міст, які об'єднують свої зусилля у вирішенні нагальних проблем. Також вже виправдала себе нова модель фінансового забезпечення місцевих бюджетів, які отримали певну автономію і незалежність від центрального бюджету[5].

У процесі децентралізації громади здобули ресурс, фінанси, повноваження – значний інструментарій і можливості для забезпечення повноцінного місцевого розвитку.

Головна стратегічна мета реформи – створення комфортного та безпечного середовища для життя людини в Україні – може бути досягнута шляхом побудови ефективної системи влади на всіх рівнях (громада – район – область), передачею максимально можливої кількості повноважень на найближчий до громадянина рівень – громадам. А також – створення умов для динамічного розвитку регіонів і надання якісних та доступних суспільних послуг громадянам.

Держава стимулює процес добровільного об'єднання шляхом фінансової підтримки формування необхідної інфраструктури для ОТГ: 2017 року субвенція на це становила 1,5 млрд грн, 2018-го – 1,9 млрд грн. Цим коштом 366 ОТГ реалізували 2017 року 2 046 проектів.

Наближення послуг до громадян та доступність забезпечується формуванням мережі центрів надання адміністративних послуг, яких в Україні на сьогодні функціонує 723.

Список використаної літератури.

1. Гладка Т. І. Децентралізація влади в Україні як засіб посилення демократії та підвищення її стабільності // Державне управління: удосконалення та розвиток 2015, № 12
2. Колишко Р.А. Децентралізація публічної влади: історія та сучасні тенденції розвитку / Р.А. Колишко // Вісник КНУ. Серія «Міжн. відн.». 2015. Вип. 27. С. 154–155.
3. Політологічний енциклопедичний словник / [відп. ред. Шемшученко Ю. С, упоряд. Горбатенко В.П.]. 2-ге вид., доповн. і перероб. К.: Генеза, 2004. С.150-153.
4. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 червня 2014 р. // Урядовий кур'єр від 23.07.2014 р. № 131.
5. Gov.ua//Державні сайти України//Децентралізація дає можливості / URL : <https://decentralization.gov.ua/about>